

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไปดังกล่าวมาแล้วทั้งหมดในบทก่อน ๆ ย่อมเป็นที่ทราบชัดแล้วว่า กระบวนการการเปลี่ยนแปลงไปสู่ลักษณะสมัยใหม่นั้น สามารถจะศึกษาได้จากคุณสมบัติหลาย ๆ ประการที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะสมัยใหม่ และลักษณะสมัยดั้งเดิมในสังคมหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะในค่านิยมบุคคลนั้น เราสามารถจะศึกษาได้ว่า บุคคลสมัยใหม่กับบุคคลสมัยเก่าหรือสมัยใหม่น้อยนั้น มีความแตกต่างกันอย่างไร และเกณฑ์หนึ่งที่สามารถจะนำมาใช้อธิบายได้อย่างดีที่สุดถึงความแตกต่างดังกล่าวก็คือ การใช้ทัศนคติหรือค่านิยมเป็นเครื่องวัด โดยการที่เราสร้างเกณฑ์ในการวัดค่านิยมขึ้นมาตั้งการศึกษาข้างต้น ซึ่งมีค่านิยมที่ใช้วัดลักษณะสมัยใหม่นั้นทั้งหมด 14 ประเภทด้วยกัน เราอาจจะศึกษาค่านิยมทั้ง 14 ประเภทพร้อมกันไปในการพิจารณาตัวบุคคลว่าเป็นคนสมัยใหม่หรือไม่ ด้วยการวัดค่านิยมของเขาทั้งหมด 14 ประเภทนั้น และนำเอาปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาศึกษาเปรียบเทียบหรือเราอาจจะศึกษาแต่เพียงเกณฑ์หนึ่งเกณฑ์ใดที่ผู้ศึกษาเห็นว่ามีความสำคัญหรือโดยเฉพาะเกณฑ์แต่ละเกณฑ์ซึ่งมีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน และมีความหมายในแง่ของสถิติศาสตร์อาจเป็นได้ ทั้งนี้ได้ทำการศึกษาไว้ในบทข้างต้นแล้วเช่นกัน

จากการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะสมัยใหม่ของตัวบุคคลในเขตเมืองและเขตชนบทด้วยการวัดจากค่านิยมทั้ง 14 ประเภทนั้น โดยที่มีแนวความคิดกว้าง ๆ ที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาไว้ว่า บุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบท ซึ่งมีสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ รวมทั้งปัจจัยทางกายภาพและปัจจัยในการใช้สอยมวลชนที่ต่างกัน น่าที่จะมีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับที่ต่างกัน อันจะมีผลทำให้ความเป็นบุคคลสมัยใหม่มากน้อยต่างกันไปด้วย

เป็นจำนวนร้อยละที่สูงกว่าพวกที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับต่ำในกลุ่มอาชีพประเภทเดียวกัน ยกเว้นกลุ่มอาชีพบริหารการกับกลุ่มอาชีพที่จำแนกประเภทไม่ได้

ที่น่าสนใจก็คือ เมื่อเปรียบเทียบหาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของกลุ่มผู้มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูง ระหว่างผู้ที่อยู่ในเขตเมืองกับผู้ที่อยู่ในเขตชนบทนั้น พบว่าอาชีพที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ มีอยู่ทุกกลุ่มอาชีพ ย่อมแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าจะเป็นผู้ประกอบอาชีพประเภทเดียวกันก็ตาม แต่เนื่องจากภาวะแวดล้อมที่ต่างกันในด้านสถานที่อยู่อาศัยย่อมทำให้เกิดความแตกต่างกันในค่านิยมไปด้วย ประกอบกับการประกอบอาชีพย่อมต้องประกอบไปด้วยปัจจัยต่าง ๆ เช่น สถานที่ประกอบอาชีพ การอยู่ในเขตเมืองซึ่งต้องการแข่งขันมากกว่า ทำให้บุคคลต้องกระตือรือร้นมากกว่า ย่อมทำให้บุคคลที่อยู่ในเขตเมือง แม้จะประกอบอาชีพเดียวกันกับบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทก็ตาม ย่อมมีแนวโน้มที่จะเป็นบุคคลที่สมัยใหม่มากกว่า

ระดับรายได้กับระดับค่านิยมสมัยใหม่ จากผลของการศึกษา พบว่า เมื่อนำเอาปัจจัยด้านรายได้เข้ามาเปรียบเทียบกับระดับค่านิยมสมัยใหม่ ระหว่างบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทนั้น ปัจจัยด้านรายได้มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในระหว่างบุคคลที่อยู่ในเขตเมืองเท่านั้น กล่าวคือ ในเขตเมืองนั้น ยิ่งบุคคลใดมีรายได้สูงขึ้นตั้งแต่ระดับเดือนละ 1,001 บาทขึ้นไป จำนวนของผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูงก็จะมีจำนวนร้อยละที่สูงขึ้นตามไปด้วย แต่ในเขตชนบทกลับเป็นไปในทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ความแตกต่างในด้านระดับรายได้มิได้ทำให้บุคคลมีความแตกต่างในด้านระดับค่านิยมสมัยใหม่ เช่น บุคคลที่มีระดับรายได้ต่อเดือนสูง ก็ยังคงเป็นผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับต่ำ และผู้มีระดับรายได้ต่อเดือนต่ำ แตกต่างอยู่ในกลุ่มของผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูงได้ เช่นเดียวกัน

และเมื่อนำเอาปัจจัยรายได้เข้ามาเปรียบเทียบกับระดับค่านิยมสมัยใหม่ระหว่างบุคคลในเขตเมืองกับเขตชนบท พบว่า บุคคลในเขตเมืองเมื่อมีรายได้ในระดับต่อเดือนสูงขึ้น จำนวนของผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูงก็เพิ่มขึ้นสูงกว่าในเขตชนบท และในทำนองเดียวกันบุคคลในเขตชนบทนั้นจะมีจำนวนของผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับต่ำ และมีระดับรายได้ต่อเดือนต่ำ เป็นจำนวนร้อยละที่มากกว่าบุคคลในเขตเมือง ที่มีระดับรายได้ในกลุ่มเดียวกัน

ฉันทจึงสรุปได้ว่า เมื่อระดับรายได้เริ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จำนวนผู้ที่ค่านิยมสมัยใหม่ในเขตเมือง จะมีมากขึ้นตามลำดับ แต่ในเขตชนบทจะเป็นไปในทางตรงกันข้าม ย่อมแสดงให้เห็นว่ารายได้ มีได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนในเขตเมือง และเขตชนบทมีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับต่างกัน

ปัจจัยทางด้านการใช้สื่อมวลชนกับค่านิยมของบุคคลทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท
ที่มีค่านิยมสมัยใหม่

ประเภทของสื่อมวลชนที่บุคคลนิยมใช้ติดตามข่าวสารกับค่านิยมของบุคคลที่มี
ค่านิยมสมัยใหม่

จากการนำเอาปัจจัยเรื่องสื่อมวลชนเข้ามาศึกษาเปรียบเทียบกับระดับค่านิยมสมัยใหม่ระหว่างบุคคลที่อยู่ในเขตเมืองกับเขตชนบทนั้น ผลปรากฏว่า บุคคลใดที่มีการติดตามสื่อมวลชนหลาย ๆ ประเภท ทั้งที่เป็นวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ มักเป็นผู้ที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นบุคคลสมัยใหม่มากกว่าบุคคลที่ติดตามสื่อมวลชนแต่เพียงประเภทหนึ่งประเภทใดเพียงประเภทเดียว ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในท้องที่ใดก็ตาม ทั้งนี้เพราะใน แต่ละเขต เมื่อเปรียบเทียบในระหว่างเขตเดียวกันแล้ว ปรากฏว่า จำนวนร้อยละของผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูงส่วนใหญ่ตกอยู่ในกลุ่มของผู้ที่ติดตามสื่อมวลชนหลาย ๆ ประเภททั้งสิ้น

นอกจากนี้แล้ว จากผลของอารศึกษาที่เช่นเดียวกันกับปัจจัยอื่น ๆ กล่าวคือ บุคคลที่อยู่ในเขตเมืองนั้น มีโอกาสมากกว่าในการที่จะเลือกใช้สื่อมวลชนประเภทหนึ่งประเภทใดหรือหลาย ๆ ประเภทได้ในการติดตามข่าวสารบ้านเมือง ดังนั้นย่อมทำให้บุคคลที่อยู่ในเขตเมืองมีกลุ่มบุคคลที่มีค่านิยมสมัยใหม่ เป็นจำนวนร้อยละที่มากกว่ากลุ่มบุคคลในเขตชนบท เมื่อนำเอาปัจจัยการใช้สื่อมวลชนเข้ามาทำการศึกษาเปรียบเทียบ

ระยะเวลาของการใช้สื่อมวลชนกับค่านิยมของบุคคลที่มีผลต่อค่านิยม
สมัยใหม่

เพื่อที่จะเน้นให้เห็นถึงความสำคัญในการใช้ปัจจัยทางด้านสื่อมวลชนว่ามีความ

สัมพันธ์กันกับระดับค่านิยมสมัยใหม่ของบุคคลเพียงใด ผู้ศึกษาได้นำเอาปัจจัยทางค่านิยมระยะเวลาของการรับสื่อมวลชนเข้ามาเปรียบเทียบกับระดับค่านิยมสมัยใหม่ จากผลของการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้ที่รับฟังข่าวสารจากวิทยุ เป็นเวลาทุก ๆ วัน จะเป็นผู้ที่มียุคค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูง และเป็นผู้ที่มีลักษณะสมัยใหม่มากกว่าผู้ที่รับฟังวิทยุประเภทนาน ๆ ครั้งและบุคคลสมัยใหม่เหล่านั้นตกอยู่ในกลุ่มของผู้ที่อยู่ในเขตเมืองมากกว่า

สำหรับการอ่านหนังสือพิมพ์นั้น บุคคลสมัยใหม่ก็คือ คนที่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน และรวมทั้งสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับข่าวสารบ้านเมืองอีกเป็นประจำ กล่าวคือ จำนวนของผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน และเป็นผู้ที่มียุคค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูงนั้น มีจำนวนร้อยละที่สูงกว่าผู้ที่มียุคค่านิยมสมัยใหม่ในระดับต่ำสมัยใหม่ โดยเฉพาะในเขตเมืองก็ยังคงมีบุคคลที่มีแนวโน้มจะเป็นบุคคลสมัยใหม่มากกว่าในเขตชนบทอีกเช่นเคย

มีข้อน่าสังเกตอยู่บางสำหรับเรื่องปัจจัยในค่านิยมการติดตามสื่อมวลชนนี้ กล่าวคือ มีบุคคลบางกลุ่ม โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในเขตชนบทซึ่งเป็นผู้ที่ไม่เคยติดตามข่าวสารบ้านเมืองทั้งการรับฟังจากวิทยุ และการอ่านหนังสือพิมพ์ แต่ปรากฏว่า บุคคลประเภทนี้กลับมีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูงได้ การที่เป็นเช่นนี้ ผู้ศึกษาให้ข้อสังเกตว่า เกิดจากการติดต่อสัมพันธ์กันในทางส่วนตัว เช่น การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน จึงทำให้บุคคลสามารถเป็นคนสมัยใหม่ได้แม้ว่าจะไม่ได้ติดตามสื่อมวลชนใดเลยก็ตาม และยังลักษณะเช่นนี้เป็นไปในเขตชนบท จึงน่าจะเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น เพราะลักษณะความสัมพันธ์เป็นส่วนตัวนี้มีมากในลักษณะชุมชนที่เป็นชนบทเช่นกัน

สรุปได้ว่า จากการสำรวจครั้งนี้พบว่า ชาวชลบุรีเป็นบุคคลที่กำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนแปลง และเป็นผู้ที่กำลังเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากการมีค่านิยมแบบประเพณีดั้งเดิมไปเป็นผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ และค่านิยมของคนที่อยู่ในถิ่นที่อยู่ต่างกัน เช่น เขตเมือง และเขตชนบทนั้นอยู่ในระดับที่ต่างกัน แต่ผลจากการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป และจากผลของการศึกษารายนี้พบว่า บุคคลที่เป็นชาวเมืองย่อมมีแนวโน้มที่จะเป็นคนสมัยใหม่มากกว่าบุคคลที่เป็นชาวชนบท

จากตัวเลขอัตราส่วนร้อยละที่ได้จากการวางต่าง ๆ ที่เสนอไว้ในการศึกษาครั้งนั้น จะพบว่า ชาวชนบทมีแนวโน้มที่จะอยู่ในกลุ่มของผู้ที่มีระดับค่านิยมสมัยใหม่ในระดับต่ำกว่าชาวเมือง และในทางตรงกันข้าม ชาวเมืองก็มีแนวโน้มที่จะอยู่ในกลุ่มของผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูงมากกว่าชาวชนบท แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ความแตกต่างในด้านระดับค่านิยมสมัยใหม่ของ ชาวเมือง และชาวชนบทก็ยังประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญที่เขามามีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวกับ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือ ปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยด้านการใช้สื่อมวลชน ส่วนปัจจัยที่สำคัญรองลงมาคือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งแสดงให้เห็นลักษณะของชาวเมืองที่มีความแตกต่างในด้านระดับค่านิยมได้เด่นชัดมากกว่าในเขตชนบท

นอกจากนี้ยังทราบต่อไปอีกว่า ค่านิยมทางสังคมซึ่งเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงไปสู่ลักษณะสมัยใหม่ของตัวบุคคลคือ การใช้สื่อมวลชน (Participation in mass media) ความผูกพันกับเครือญาติ (Integration with relatives) และการกระทำอย่างจริงจัง (Activion) และเมื่อนำเอาค่านิยมเหล่านี้ไปวัดระดับลักษณะสมัยใหม่ของบุคคลทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทแล้ว พบว่า ชาวชลบุรีทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทตกอยู่ในกลุ่มของผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับปานกลางกับระดับสูงมากกว่าระดับต่ำ จึงน่าจะตีความได้ว่า คนเหล่านั้นกำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่าน กล่าวคือ กำลังอยู่ในระยะที่จะรับเอาแนวความคิด และค่านิยมสมัยใหม่ ถึงแม้ว่าจะยังคงมีค่านิยมแบบประเพณีหลงเหลืออยู่บ้าง แต่มีแนวโน้มที่จะลดน้อยลงไป ในที่สุด

ข้อจำกัดในการศึกษา

ในการศึกษาเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ลักษณะสมัยใหม่ของจังหวัดชลบุรี ในส่วนที่เกี่ยวกับบทที่ 4 นั้น จะเป็นการกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้าง ๆ โดยเฉพาะส่วนที่เห็นได้ชัดเจนนั่นคือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ จากการมีเศรษฐกิจการเกษตรไปเป็นเศรษฐกิจแบบพาณิชยกรรม และเศรษฐกิจอุตสาหกรรมบางประเภท ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในส่วนต่าง ๆ เช่น การกลายเป็นเมือง การแบ่งงานกันทำ การศึกษาและการสื่อสาร การใช้ประยุกต์การสมัยใหม่ การแบ่งช่วงชั้นทางสังคม ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นั้นก็มีส่วนสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบดั้งเดิมไปเป็นสังคมสมัยใหม่ การศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาในเชิงบรรยายถึงสภาพความเปลี่ยนแปลงโดยข้อเท็จจริงที่ได้จากแบบสอบถาม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมอยู่ในสังคมชลบุรีมิใช่เป็นการวิเคราะห์รายละเอียดในเชิงสถิติแต่ประการใด เนื่องด้วยเหตุผลในด้านข้อจำกัดในทางสถิติที่จะนำมาใช้วิเคราะห์

ขั้นที่ 4 จากบัตรข้อมูลพื้นฐานในแบบสอบถามส่วนที่หนึ่งของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ นำมาวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางอัตราส่วน ร้อย และใช้วิธีการทางสถิติและคอมพิวเตอร์ช่วยในการประมวลข้อมูล และประเมินผล เพื่อช่วยสนับสนุนการแปลความหมายของตัวเลขที่ทำการวิจัยครั้งนี้ว่ามีประสิทธิภาพเช่นใด โดยอิงขึ้นโดยการทดสอบหาค่าของ Z (Z - Test) จากสูตร 3 เพื่อหาปัจจัยที่ทำให้เกิด

$$3: \text{สูตร} \quad Z = \frac{P_1 - P_2}{\sqrt{6P_1 - P_2}}$$

$$6P_1 - P_2 = \sqrt{Pu \hat{Q}u} \sqrt{\frac{n_1 + n_2}{n_1 n_2}}$$

Z = ค่า Z

P = ร้อยละหรืออัตราส่วนของความสำเร็จที่คาดคะเนได้

Q = ร้อยละหรืออัตราส่วนของความล้มเหลวที่คาดคะเนได้

n_1 = จำนวนตัวอย่างของกลุ่มที่ 1

n_2 = จำนวนตัวอย่างของกลุ่มที่ 2

หมายเหตุ คู ลิชิต เทอคสตีร์คคี้, หลักสถิติ (สืมการพิมพ์, 2513) หน้า 357 ความแตกต่างระหว่างผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองกับเขตชนบท โดยใช้ลักษณะของตัวอย่างที่ได้ เช่น ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ดินที่อยู่ ระดับการศึกษา ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น รายได้ อาชีพ ปัจจัยทางค่านิยมประชากร เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ และปัจจัยด้านการใช้สอยเวลา เหล่านี้เป็นต้น

ขั้นที่ 5 อีกส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาจะได้เปรียบเทียบเกณฑ์ค่านิยมแต่ละประเภท ที่ได้จากการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างเกณฑ์ค่านิยมแต่ละประเภทกับค่าเฉลี่ยค่านิยมทั้ง 14 ประเภท ดังตารางที่ 2 โดยที่จะเลือกวิเคราะห์เฉพาะเกณฑ์

ค่านิยมประเภทที่มีค่าสหสัมพันธ์ (r) สูงเท่านั้น ทั้งนี้เพียงเพื่อเน้นให้เห็นว่าการใช้ค่านิยม เป็นเครื่องวัดลักษณะสมัยใหม่ของบุคคลนั้น มีค่านิยมประเภทใดบ้างที่ผู้ตอบให้ความสนใจ และมีแนวโน้มว่าเกณฑ์ค่านิยมประเภทนั้นเหมาะสมที่จะนำมาใช้วัดลักษณะสมัยใหม่ของบุคคลใน สังคมไทยต่อไป

อีกประการหนึ่งการหาค่าสหสัมพันธ์ (Simple Correlation)

นี้ นับว่าเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าเกณฑ์ค่านิยมแต่ละเกณฑ์แปรผัน (variance) ไปจากเกณฑ์ค่านิยมสมัยใหม่ทั้งหมดนั้นอย่างไรบ้าง ด้วยวิธีการนี้ เรา สามารถที่จะชี้ได้ว่าเกณฑ์ค่านิยมที่สร้างขึ้นมา มีความแปรผันและมีความสัมพันธ์กับ เกณฑ์ อื่น ๆ อย่างไรบ้าง ตามตารางที่ 3 และ 4 และในขณะเดียวกัน เราสามารถที่จะใช้เกณฑ์ ค่านิยมที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงนั้นไปหาความสัมพันธ์กับตัวแปรต่าง ๆ ที่เป็นคุณสมบัติของผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น ปัจจัยทางค่านิยมเศรษฐกิจ สังคม และประชากร เหล่านี้เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อที่จะศึกษาว่ามี ปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์ค่านิยมที่สร้างขึ้นมาเพื่อวัดลักษณะของคนสมัยใหม่

จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่พบว่า เกณฑ์ค่านิยมสมัยใหม่ที่มีค่าสหสัมพันธ์ สูง มีอยู่ 3 ประเภท คือ การกระทำจริงจัง (Activism) ความผูกพันกับเครือข่าย (Integration with relatives) และการมีส่วนร่วม (Participation in mass media) ซึ่งผู้ศึกษาจะได้นำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้ จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 4 (ปัจจัยทางค่านิยมที่อยู่ ระดับการศึกษา การใช้สื่อมวลชน และรายได้)

ตารางที่ 2 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างเกณฑ์ค่านิยมแต่ละเกณฑ์กับเกณฑ์ค่านิยมทั้ง 14 ประเภท

เกณฑ์ค่านิยม	ค่าสหสัมพันธ์
การใช้สื่อมวลชน	0.555
ความผูกพันกับเครือข่าย	0.470
การกระทำอย่างจริงจัง	0.430
ความนิยมครอบครัวสมัยใหม่	0.386
ความเคร่งศาสนา	0.381
การจัดวงชั้นของโอกาสก้าวหน้าในชีวิต	0.365
การจัดวงชั้นของชุมชน	0.341
การทำงานด้วยมือหรือร่างกาย	0.339
ปัจเจกชนนิยม	0.326
การเสียภัย	0.267
ความไว้วางใจ	0.150
การให้ความสำคัญสูงสุดแก่งานอาชีพ	0.113
องค์การขนาดใหญ่	0.084
ความชอบชีวิตในเมือง	0.039

ตารางที่ 3 ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation matrix)

ของเกณฑ์วัดค่านิยมแต่ละเกณฑ์กับเกณฑ์อื่น ๆ (เขตเมือง)

เกณฑ์วัดค่านิยม	เกณฑ์วัดค่านิยม													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. การกระทำอย่างจริงจัง	--	.15	.12	-.12	.18	.03	.03	.34	-.04	.09	-.22	.17	.15	.08
2. การจัดช่วงชั้นของโอกาสก้าวหน้าในชีวิต		--	.15	-.06	.09	.15	.03	.08	-.14	.04	-.15	.07	.06	.14
3. การจัดช่วงชั้นของชุมชน			--	.12	.10	.00	-.02	.13	-.05	.06	-.14	-.02	.12	.07
4. การให้ความสำคัญสูงสุดแก่งานอาชีพ				--	.02	.15	.02	-.02	.07	-.05	.13	-.06	-.15	-.06
5. ความผูกพันกับเครือญาติ					--	.05	.13	-.20	-.25	.16	-.17	.15	.13	.20
6. บั๊จเจกชนนิยม						--	.17	-.08	.01	.14	.05	.04	.04	.07
7. ความไว้วางใจ							--	.07	-.06	.06	-.13	.05	.14	.01
8. การใช้สื่อมวลชน								--	-.01	.16	-.11	.28	.19	.15
9. องค์การขนาดใหญ่									--	.17	.14	-.06	.13	-.27
10. การทำงานควมมือหรือร่างกาย										--	-.13	-.01	.07	.19
11. ความชอบชีวิตในเมือง											--	.02	-.12	-.17
12. ความนิยมครอบครัวสมัยใหม่												--	.09	.05
13. ความเลื่อมใสศรัทธา													--	.07
14. การพึ่งพิงกัน														--

ตารางที่ 4. เกณฑ์สัมพันธ์ (Correlation matrix) ของเกณฑ์ค่านิยมแต่ละเกณฑ์กับเกณฑ์อื่น ๆ (เขตชนบท)

เกณฑ์ค่านิยม	เกณฑ์ค่านิยม													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. การกระทำอย่างจริงจัง	--	.22	.03	.05	.24	-.01	-.04	.22	-.04	.06	-.03	.13	.20	.05
2. การจัดวางชั้นของโอกาสก้าวหน้าในชีวิต	--		.10	-.12	.21	-.04	.11	.17	-.01	.10	.10	.10	.28	.18
3. การจัดวางชั้นของชุมชน	--			-.18	-.02	.16	.07	.26	-.14	.18	-.03	-.02	.01	.05
4. การให้ความสำคัญสูงสุดแก่งานอาชีพ	--				-.06	-.02	-.09	-.09	.11	-.16	.17	.16	-.03	-.20
5. ความผูกพันกับเครือญาติ	--					--	.12	.09	.18	-.21	-.01	-.12	.10	.07
6. บัณฑิตเจกชนนิยม	--							--	-.14	.09	-.09	-.01	-.02	.07
7. ความไว้วางใจ	--									--	.05	-.00	.11	-.07
8. การใช้สื่อมวลชน	--											--	-.01	.02
9. องค์การขนาดใหญ่	--													--
10. การทำงานควมมือหรือร่างกาย	--													
11. ความชอบชีวิตในเมือง	--													
12. ความนิยมครอบครัวสมัยใหม่	--													
13. ความแรงศรัทธา	--													
14. การศึกษา	--													

เชื้อชาติของบุคคลกับระดับค่านิยมสมัยใหม่

การนำเอาปัจจัยด้านเชื้อชาติเข้ามาเปรียบเทียบกับระดับค่านิยมสมัยใหม่ของบุคคลในเขตเมืองและเขตชนบทที่เขาทำนองเดียวกันกับปัจจัยเรื่องเพศและอายุ เนื่องจากปัจจัยนี้ไม่ได้ก่อให้เกิดความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือเรียกว่า มีความหมายในทางสถิติศาสตร์หรือเช่นกัน ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีเชื้อชาติจีนหรือไทยก็ได้ทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องระดับค่านิยมที่ทันสมัย แต่สิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างนั้นเป็นด้วยเรื่องของการเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตที่ต่างกันมากกว่า ทั้งนี้เพราะคนที่เชื้อชาติจีนและคนที่เชื้อชาติไทยและเป็นผู้ที่อยู่ในเขตเมือง ต่างก็มีจำนวนร้อยละของผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับต่ำ เป็นจำนวนร้อยละที่น้อยกว่าคนที่เชื้อชาติจีน และคนที่เชื้อชาติไทยที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงน่าจะสรุปได้ว่า ทั้งคนไทยและคนจีนที่อยู่ในเขตเมืองสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้มากกว่า และยอมรับค่านิยมสมัยใหม่ได้มากกว่าคนไทยและคนจีนในชนบท นับว่าเป็นข้อสนับสนุนอีกประการหนึ่งว่า เชื้อชาติมีความสำคัญในการที่จะทำให้คนมีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับที่ต่างกันอีกครั้งหนึ่ง

ภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและค่านิยมของบุคคลทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทที่มีต่อเกณฑ์ค่านิยมสมัยใหม่

กลุ่มอาชีพกับระดับค่านิยมสมัยใหม่ เมื่อนำเอาปัจจัยเรื่องอาชีพเข้ามาศึกษาเปรียบเทียบกับระดับค่านิยมสมัยใหม่ระหว่างบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทแล้วพบว่า กลุ่มอาชีพที่รับราชการเป็นกลุ่มอาชีพที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูง เป็นจำนวนร้อยละที่มากกว่ากลุ่มอาชีพที่ไม่ได้รับราชการและเมื่อจำแนกอาชีพพวกที่ไม่ได้รับราชการออกไปอีกว่าเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพประเภทใดบ้างนั้น จากตัวเลขที่ได้จากผลของการศึกษา พบว่า กลุ่มอาชีพที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูงในทั้งเขตเมืองและเขตชนบทก็คือ กลุ่มอาชีพรับราชการเพียงอาชีพเดียวเท่านั้น ส่วนอาชีพอื่น ๆ มีแต่เพียงกลุ่มอาชีพของผู้ที่อยู่ในเขตเมืองที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูง ได้แก่ กลุ่มอาชีพประกอบธุรกิจและการพาณิชย์กรรมและอาชีพรับจ้าง สำหรับในเขตชนบทไม่ปรากฏว่ามีกลุ่มอาชีพใดเลยที่มีค่านิยมสมัยใหม่อยู่ในระดับสูง

ปัจจัยค่าประชากรและค่านิยมของบุคคลทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท ที่มีต่อ
เกณฑ์ค่านิยมสมัยใหม่

ปัจจัยค่าประชากรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ได้แก่ เพศ อายุ และเชื้อชาติ

เพศกับระดับค่านิยมสมัยใหม่ เมื่อนำเอาปัจจัยเรื่องเพศเข้ามาศึกษาเปรียบเทียบถึงความแตกต่างในเรื่องระดับค่านิยมสมัยใหม่ในระหว่างผู้ที่อยู่ในเขตเมืองกับเขตชนบทผลปรากฏว่า ความแตกต่างในเรื่องเพศในระหว่างเขตเมืองและเขตชนบทนั้นไม่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะ ผู้ที่เป็นเพศชายไม่ว่าจะอยู่ในเขตใดก็ยังเป็นผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูง เป็นจำนวนมากกว่าเพศหญิงและในขณะเดียวกัน เพศหญิงก็ยังคงลักษณะเป็นผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับต่ำกว่าเพศชายไม่ว่าจะอยู่ในเขตเมืองหรือเขตชนบทก็ตาม

อายุของบุคคลกับระดับค่านิยมสมัยใหม่ เมื่อเปรียบเทียบระดับค่านิยมสมัยใหม่ระหว่างเขตเมืองกับเขตชนบทแล้ว ผลปรากฏว่า ความแตกต่างกันในเรื่องอายุมิได้ทำให้เกิดความแตกต่างในด้านระดับค่านิยมสมัยใหม่ โดยทั่วไปทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยในด้านอายุมิได้ทำให้บุคคลที่มีค่านิยมสมัยใหม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญถึงแม้ว่า จำนวนร้อยละที่ปรากฏผลจากการศึกษาจะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกันในจำนวนตัวเลขทั้งนี้ก็อาจตีความได้ว่า เนื่องจากสังคมในชนบทรู้กำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่าน จึงทำให้ค่านิยมของบุคคลอาจอยู่ในระยะที่กำลังเปลี่ยนแปลงก็เป็นได้ และอาจเกิดขึ้นได้ในทุกวัยประกอบกับการเปลี่ยนแปลงนั้นเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของพวกเขาในโลกยุคปัจจุบัน ทำให้เขาต้องสนใจและเอาใจใส่ต่อความเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าเขาจะอยู่ในเขตเมืองหรือในชนบทก็ตาม

ปรากฏผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ถึงแม้บุคคลทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท จะมีระดับค่านิยมสมัยใหม่ในระดับที่ต่างกัน โดยที่บุคคลที่อยู่ในเขตเมืองนั้น มีผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูง เป็นจำนวนมากกว่าบุคคลที่อยู่ในเขตชนบทก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละปัจจัยโดยเปรียบเทียบกันระหว่างเขตเมืองกับเขตชนบทแล้ว ก็จะพบความแตกต่างซึ่งพอที่จะสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

ภาวะแวดล้อมทางสังคมและค่านิยมของบุคคลทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท
ที่สอดคล้องกับค่านิยมสมัยใหม่

ระดับการศึกษาของบุคคลและค่านิยม

จากการศึกษาจะพบว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่ง ที่ทำให้ค่านิยมสมัยใหม่ของบุคคลแตกต่างกันออกไปอย่างมีนัยสำคัญ ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มไปในทางที่มีค่านิยมสมัยใหม่สูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ ดังเช่น ผลที่ได้จากการนำเอาปัจจัยในเรื่อง ระดับการศึกษาเข้าไปเปรียบเทียบทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท ผลที่ได้ปรากฏว่า ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะอยู่ในถิ่นที่อยู่ในเขตเมืองหรือเขตชนบทก็ตาม เขาเหล่านั้นย่อมเป็นบุคคลที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูง เมื่อบุคคลเหล่านั้นได้รับการศึกษาในระดับสูง ๆ ยิ่งขึ้นไป

ที่น่าสังเกตจะเห็นได้ว่า จำนวนผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงและเป็นผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูงนั้น จำนวนร้อยละส่วนใหญ่ตกอยู่ในกลุ่มของผู้ที่อยู่ในเขตเมืองทั้งสิ้น ทั้งนี้ น่าที่จะเนื่องมาจากสาเหตุที่ว่า เมืองเป็นแหล่งที่เปิดโอกาสให้คนที่อยู่ในเขานั้นมีโอกาสได้รับการศึกษามากกว่าคนที่อยู่ในเขตชนบท เพราะเป็นแหล่งศูนย์กลางที่ให้การศึกษาอยู่แล้ว ดังเช่น สถานที่ที่ให้การศึกษาภายในเขตเมืองก็มากกว่าในเขตชนบท นอกจากนั้นแหล่งที่ให้ความรู้ นอกจากสถานที่ให้การศึกษาโดยตรงแล้ว ยังมีสถานท่องเที่ยวที่ประชาชนแสวงหาความรู้ได้อีก เช่น หอสมุดต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น